

"לבניינה של תורה"

שיחה שנמסרה בביהמ"ד מפי מו"ר רה"י – חלק רנ"ז

"זְרוּתָהּ נִכְוֵן חֵדֶשׁ בְּקֶרְבֵּי"

לקראת סיום ימי השובבי"ם – אינטרנט בטהרה

השביעי העולם יתנהל באופן אחר². אם כן, אנו נמצאים במאתיים וחמישים השנים האחרונות בהן יתנהל העולם בדרך הטבעית והמורגלת. כל המתבונן בעיניים פקוחות ובלב מתבונן רואה בחוש את גודל הזמן שאנחנו חיים בו, רואה כי עם ישראל מצוי בעיצומה של הגאולה. יחד עם זאת הוא רואה גם את גודל הניסיונות המצויים בתקופתנו. על דבר זה כבר הותרענו מראש על ידי רבותינו, כמובא בגמרא³ ובדברי גדולי ישראל מכל הדורות, שהניסיונות אשר יהיו בימים הגדולים הללו, ימות הגאולה, יהיו ניסיונות עצומים.

"עם פל זה – אַחַפָּה לֹזֵז"

בסוגיה בפרק "חלק"⁴ מובא כי היו מבין גדולי האמוראים שאמרו: "ייתי ולא איחמיניהו" אף על פי שביאת המשיח הינה שמחה גדולה עד מאוד, בכל זאת אנו מעדיפים לא לחיות בתקופה זו מפני גודל הניסיונות – 'החבלים הרוחניים' בלשונו של הראי"ה קוק – שיהיו באותה התקופה". רב יוסף, בניגוד לאותם האמוראים, אמר: "ייתי, ואזכי דאיתיב בטולא דכופיתא דחמריה" – אני רוצה שהמשיח יבוא ואזכה להיות באותם הימים, ולוואי

אנו נמצאים בסופם של ימי השובבי"ם, שישה שבועות מיוחדים העתידיים להסתיים בעוד מספר ימים. ביום המישי של פרשת משפטים, שהשנה יש מעלה נוספת כיום כיפור קטן, בהיותו ערב ראש חודש אדר, הוא יום התענית האחרונה של שובבי"ם. ביום זה יש רבים המתענים, ורבים נוהגים בו תענית דיבור. ברוך ה' בשיבתנו זכינו וזוכים לתקן רבות בעניינים הללו. רואים אנו את התיקון ואת הקדושה המתפשטת בבית מדרשנו.

"אור וחושך משמשיין בערבוביא"

בעניין שמירת הקדושה ישנם שני קטבים אשר לעיתים מזומנות אנו עומדים עליהם בדברינו.

בורא העולם נתן בינה בלב בני האדם להמציא המצאה גדולה ביותר, הלוא היא המצאת האינטרנט. ודאי שנכון לה להמצאה זו תפקיד גדול בתיקון העולם. אולם, היא גובה מהאנושות מחיר כבד.

כעת עומדים אנו בשנת ה' אלפים תשע"ז. עולה מכך, שאנו מצויים לקראת סיומם של ששת אלפי שנות העולם, בהתאם לדברי חז"ל¹ שגילו לנו שהעולם יתנהג בדרכו הנורמאלית ששת אלפים שנה אך באלף

² עי' דעת תבונות עמודים פב-פד (במהדורות ר"ח פרידלנדר)

³ סוטה דף מט, עמוד ב

⁴ סנהדרין דף צח, עמוד ב

¹ ראש השנה דף לא, עמוד א; סנהדרין דף צז, עמוד א

החומר על ידי מאבק הרוחני הרגיל על ידי תורה ורוחניות. אמנם, כאשר החומרנות שוטפת את העולם בעוצמה מרובה היא הופכת להיות כעין "כופיתא", כלומר זוהמה מוסרית: "הנטיות הגסות שהן חרפת האדם גם באומות העולם", בלשונו של הרב זצ"ל. כיום, במדינות רבות בנות העולם הנאור כבר מבינים שישנה "כופיתא" אותה יש לסגור בפני האנושות, מפני ההרס הטמון בה. בכל זאת, "כופיתא" זו מצויה בחללו של עולם, ועל כן נטיות גסות אלו "הן גורמות לעשות טולא להחשיך את המאורות הצחות השכליות, הנובעים ממקורה של תורה". נטיות גסות אלו יוצרות כעין צל רוחני ומחשיכות על מאורות התורה.

רב יוסף מכריז כי הוא מוכן לשבת בצל הזה, הוא מעוניין לחיות בתקופה מאתגרת זו, מפני שהוא רוצה ומוכן להיות שותף בהתמודדות הגדולה שתהיה לעתיד לבוא. רב יוסף מוכן לשבת וללמוד בבית המדרש של ישיבת "הכתל" או במקום אחר, להדליק נר של תורה בתוך צל גדול שכזה ולהתמודד עימו, מפני שהוא רוצה לזכות בשפע הרוחני המעותד, שיהיה גדול כל כך.

מדוע רב יוסף אינו חושש מלהיכנס לצרה רוחנית קשה זו? מדוע אינו מעוניין לחמוק מכך כמו שאמוראים אחרים ביקשו? מלמדנו הראי"ה קוק כי "התחזק רב יוסף שסוף כל אלה הוא להיכנע מאורה של תורה ודעת א-לקים". רב יוסף היה בטוח שבסופו של דבר אור התורה ינצח, היה ודאי בעיניו שבהתמודדות זו תנצח הקדושה. לכן הוא סבר כי דווקא בתוך החושך עליו להדליק את אור התורה. כך רואים אנו גם בבית מדרשנו, שאף על פי שההתמודדות הינה ודאי קשה מכל מקום אנו הולכים ומנצחים. התהליך שלנו הוא תהליך

ואזכה לשבת בצל גללי חמורו!". מה פירוש דברים אלו?

ביום השלושים לפטירת ד"ר בנימין זאב הרצל הספידו הרב זצ"ל. היישוב בארץ ישראל סער מאד בשל כך, אך הרב לא נרתע⁵. בהספדו הוא נשא מִסָּה גדולה ונכבדה אשר נקראת "המספד בירושלים"⁶, שבוודאי רבים מבני הישיבה כבר למדו אותה ומקווה אני שהאחרים ילמדוה בעתיד. בסוף דבריו⁷ עסק בדמותו של האמורא רב יוסף, בעל המימרא עליה מתבסס ההספד כולו. במספד הסביר הרב קוק שבתקופת "עקבתא דמשיחא" תהיה התגברות של "חבלים רוחניים", כלומר ניסיונות רוחניים גדולים, שיבואו בשל התגברות גדולה של חומריות שתהיה בתקופה זו. במהלך אלפיים שנות גלות עם ישראל התרחק לחלוטין מהחומריות, והתקיים כעם רק באמצעות העולם הרוחני. עזבנו את עולם החומר ועתה אנו שבים אליו. מדגיש הרב קוק כי לאמיתו של דבר מטרת חיזוק החומריות הנוראית, שכל העולם שרוי בו ומשועבד אליו, הינה דווקא לחזק ולהאציל את הרוחניות. המטרה היא שחיזוק החומריות, חיזוק הצד הגופני, זה הכללי-לאומי וזה הפרטי, יביא לחזק את הרוחניות.

גם אנו רואים לנוכח עינינו קידמה עצומה, שמזה עשרות שנים אינה חדלה מלפסוע עוד ועוד בצעדי ענק, אך היא גורמת לניסיונות עצומים ול"חבלים רוחניים"⁸ נוראיים. רב יוסף מפתיע אותנו ואומר: "אני רוצה לשבת בצילם של גללי החמור!".

כיצד יש להבין את דבריו? הרב קוק מבאר כי באופן רגיל היה ניתן להתמודד עם נטיית

⁵ ר' לשלושה באלול חלק א, אות כח

⁶ הובאה במאמרי הראי"ה (מהדורת התשד"ם) עמודים 99-94

⁷ שם, עמוד 99

⁸ ביטוי זה של "חבלים", בו משתמש הרב, מגיע מחבלי לידה, שהם הצער שעוברת היולדת כדי ללדת את הילד. אך כאן מדובר בצרות שתובלנה לקראת הופעה רוחנית גדולה.

”וְרוּחַ נְכוֹן חֵדֵשׁ בְּקִרְבֵי”

הנושא האחד הוא טהרת הלב ונקיות הנפש. חובה הלכתית חלה על כל שיש לו מכשיר שיש בו אינטרנט להתקין בו תוכנת סינון¹¹. קיימת חובה הלכתית על מי שיש לו נגישות לאותה ”כופיתא” לגדור את עצמו. זוהי חובה הלכתית גמורה ככל איסורי תורה¹². חיוב זה הינו חיוב גמור ככל חיוב אחר, ואולי חמור הימנו. פעם המשלתי זאת בשיחה למחזיק בכיסו רימון עם ניצרה פתוחה. ייתכן שהדבר חמור יותר, מפני שרימון עם ניצרה פתוחה עלול להוציאו רק מהעולם הבא, אך ה”כופיתא” הזו עלולה להוציאו גם מהעולם הזה וגם מהעולם הבא¹³. לכן, יש חובה להישמר, כדי שלא יהיה חורבן, חלילה, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

עתה, בסופם של ימי השובבי”ם, זה הזמן להצטרף למסלול ”נט-ספארק”, באמצעות ר’ דביר לוי ודביר פולק הי”ו, העוסקים במרץ להפיץ את העניין הגדול הזה של ההצלה מפיקוח-נפש רוחני. להצטרף כבר היום! ”היום אם בקולו תשמעו!”¹⁴ אנו נשתדל בע”ה לסייע במקרה וקושי כלכלי יהווה מונע.

ברוך ה’, הולכת ומתגברת ההיענות לכך גם בקרב בני חו”ל, למרות שבחוף-לארץ אין כלל תרבות של סינון תכנים. ייתכן שזהו משהו מתורת ארץ ישראל, שיש בה מ”העזים בקדושה”¹⁵ (כשם הארגון העוסק בכך), המשפיע עליהם.

של התמודדות וניצחון, ו”מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך”⁹.

”חֲשׂוּכָא לְנְהוּרָא”

יש בכך חידוש עמוק ומיוחד. הראי”ה מביא את דברי ה”זוהר” הקדוש¹⁰ האומר כי בהיכלו של משיח ראש הישיבה מאפשר להיכנס רק ליחידי סגולה, ואילו ”מאן דלא הפיך מרידא למתיקא וחשוכא לנהורא לא ייתי הכא” – ”מי שאינו הופך מר למתוק וחושך לאור שלא ייכנס לישיבה!”, בדומה לדברי האמוראים: ”ייתי ולא איחמיניה”. אף על פי שאדם זה יכול להיות בעל מדרגה גבוהה, מכל מקום הוא אינו שייך לתיקון של ימות המשיח.

מסיים הראי”ה ביסוד עמוק ומרכזי, הנוגע לחיי כולנו, שיש להעמיק רבות כדי להבין ולהפנים אותו: ”יסוד הכשר דורו של משיח הוא להשתמש בכל הכוחות היותר גסות לצד הטוב והקדושה היחידית שנתעטרו בה ישראל”. זהו הנושא המרכזי בימים הללו, זהו החידוש הגדול ביותר בעולם מאז המהפכה הטכנולוגית! עניינו של דורו של משיח, שהוא הדור שאנו חיים בו, הוא להשתמש בכל הכוחות היותר גסים, ב”כופיתא”, בכלי הזוהמה הגדולה ביותר שתיתכן בעולם, לצד הטוב והקדושה המיוחדת לישראל. אמנם, זוהי התמודדות לא פשוטה, לכן אחרים אומרים: ”ייתי ולא איחמיניה”, במקום להיות בתקופה מלאת אתגרים זו הם מעדיפים להיוולד בימים אחרים, אך רב יוסף מאיר את עניינם של ימי הגאולה לדורות.

”וְיִטְהַר לְבַבְנוּ”

כאשר אנו מנסים לתרגם למעשה את הדברים הגדולים הללו יש להתמקד בשני נושאים.

¹¹ ע”י מעשה רשת (מאת הרב ניר אביב, בוגר הישיבה) עמודים 25-40; קונטרס האינטרנט בהלכה סימן א; מאמרו של הרב מאיר בראלי בתחומין לא.

¹² בפוסקים מבואר שיש בזה משום ”לא תשים דמים בביתך”, ומשום חיוב עשיית מעקה.

¹³ ע”י רש”י דברים פרק כג, פסוק ח: ”שהמחטיא לאדם קשה לו מן ההורגו, שההורגו הורגו בעולם הזה, והמחטיאו מוציאו מן העולם הזה ומן העולם הבא”. על פי במדבר רבה פרשה כא

¹⁴ ע”י סנהדרין דף צח, עמוד א

¹⁵ ע”י תענית דף ד, עמוד א ”ארץ אשר אבניה ברזל”

⁹ חובות הלבבות שער ייחוד המעשה, פרק ה

¹⁰ על פי הקדמת הזוהר הקדוש דף ד, עמוד א. ע”ע תניא פרק י, ובביאור חסידות מבוארת שם; שיחת הרצי”ה לפרשת קורח, פיסקה 17 ובמצוין שם בהערות 77,80.

”וַיַּחַד לְבַנְיָנוּ”

הדבר השני בו יש להבחין הוא הפגיעה ביכולת לימוד התורה והיסח הדעת הנגרם על ידי השימוש במכשירים הללו. זוהי פגיעה אנושה ביכולות השכל והאינטליגנציה וביכולות הרגשיות של כל אחד ואחד מאתנו. פגיעה זו היא פגיעה גדולה בנפשו של המשועבד לדבר. היסח הדעת מונע אפשרות לגדול בתורה, מונע אפשרות של ידיעת התורה, מונע אפשרות של קבלה וזכייה בכתר התורה המונח לכל אחד¹⁶.

רואים בחוש שכל הטועם את טעם השחרור מהשעבוד לטכנולוגיה חש חיים איכותיים וטובים יותר. הוא חש כי כעת ביכולתו ללמוד תורה ללא הפרעות צדדיות, כעת באפשרותו להשיג נקיות פנימית ושלווה.

בהתאם לכך, יש מקום לפרסם אודות התוכנה שגבריאֵל נוביק הביאה לידיעתו. ישנה אפליקציה נפלאה המאפשרת לאדם יכולת בקרה שלא לנגוע במכשיר הסלולארי בזמן הסדר. הטוב ביותר הוא להשאיר את המכשיר בתאים שנרכשו על ידי הישיבה על מנת שאדם ייכנס לבית המדרש כאשר הוא משוחרר מהשעבוד והוא מתייחד עם רבש”ע לבדו, מכל מקום במידה ומאן-דהו החליט להיכנס עם המכשיר הוא יוכל על ידי אפליקציה נפלאה זו להציב לעצמו בקרה ושליטה עצמית. בדור זה אין מקום לשוטרים ולכפייה, זהו דור של ”מבחני אמת”, זהו עניינם של ימות המשיח¹⁷.

ביום חמישי הקרוב, יום חמישי האחרון של השבועיים, ישנם שיצומו, ישנם שילבשו שקים בכותל המערבי, יש שיתפללו תפילת ”יום כיפור קטן”, ישנם שיתאספו בכמה וכמה מקומות לתיקונים כאלו ואחרים או יערכו

תעניות דיבור. אנו מציעים כאן רעיון יותר פשוט. בעז”ה ביום הזה נעסוק אנו, הר”מים ותלמידים, במרחב הציבורי של הישיבה בנושא של ”עזים בקדושה”, אותו ארגון נפלא שאנו משתייכים אליו.

ברצוננו לבקש להוסיף דבר פשוט מאוד – לערוך ביום חמישי בבית מדרשנו ”תענית פלאפונים”. אשתקד עשינו זאת בשלהי השבועיים במשך שלשה ימים, אך השנה אנחנו מבקשים זאת רק ליום אחד. היכול יתענה תענית דיבור, ולו רק חלק מהיום, הרוצה לצום אף יצום [במידה והדבר לא ייפגע בלימוד התורה שלו¹⁸]. אולם, בקשתנו היא לגבי המרחב הציבורי – אנא, למען השם, בואו ונטהר את האווירה בה אנו שרויים, לא ניכנס ביום זה לבית המדרש עם פלאפון. יותר חשוב מכך שהנכנס עם המכשיר ייכנס עימו רק בעודו מכובה.

”וְכַלֵּם מְקַבְּלִים עֲלֵיהֶם עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם”

הרמב”ן בפרשתנו, פרשת יתרו, אמר שמשמעות הדיבור: ”אָנֹכִי ה’ אֱ-לֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים”¹⁹ היא קבלת עול מלכות שמיים. נצטרף לקהל האלפים המגיעים מישיבות תיכוניות ומכלל הציבור החרדי אל הכותל המערבי ויחד איתם נוסיף קצת לתפילתנו את תפילת ”אבינו מלכנו” ונקבל עלינו עול מלכות שמים. אני משוכנע שאם תפילה זו תתחבר לתענית הפלאפונים יסיר הקב”ה חרון אפו מישראל, ותהיה זו זכות גדולה לישיבת ”הכתל”, לנו ולמשפחותינו ולכל בית ישראל.

¹⁸ עי’ תענית דף יא, עמוד א; שולחן ערוך, אורח חיים סימן תקעא, סעיף ב: ”תלמיד חכם אינו רשאי לישב בתענית מפני שממעט במלאכת שמים”.

¹⁹ שמות פרק כ, פסוק ב ורמב”ן שם

¹⁶ עי’ אבות דרבי נתן פרק מא; ספרי, קורח, פיסקה קיט; קהלת רבה פרשה ז

¹⁷ עי’ אורות, אורות ישראל, פרק א, פיסקה יג

